

ÚTES OD JEŽÍŠKA

Bubbum, bubbum, bubbum... Intenzita bubnování narůstá a roztančený dav mě začíná pohlcovat. Možná bych neměla, ale zůstávám v naprostém klidu. Pomalu se posouvám dál až k samotným náčelníkům uprostřed kruhu. Klesám na kolena a nad hlavou mi duní bubny. Zkousím se dostat ještě níž... Kdyby tak tanečníci tušili, že focení je jen záminkou, jak z této opojné síly načerpat ještě víc! Výjev nade mnou hýří všemi barvami, na zem dopadá studený pot. Pestré čelenky z peří papoušků a kasuárů se mužům vlní na hlavách v divokých barevných obrazcích. Jak dlouho asi bude trvat, než mi někdo vyrazí foťák z ruky nebo na mě šlápne? bleskne mi krátce hlavou, ale nemohu se hnout. Obrazy jsou čím dál lepší. Tanečníci jsou v transu – a já s nimi.

Říká se, že zvuk bubnů nám přináší pocit sounáležitosti, protože připomíná tlukot mámina srdce, první zvuk v našem životě. Věřím tomu, ale dnes tu jde o víc. Je prvního ledna a domorodci z oblasti Tufi se sešli, aby společně oslavili novoroční svátek a upevnili sousedské vztahy. Na rozlehlém prostranství už od oběda neúnavně předvádějí svou parádu z peří a divoké tance muži i ženy z okolních vesnic.

Přitom o existenci sousedů neměli ještě před pár desítkami let ani potuchy. Jednotlivé kmeny Papuy Nové Guineje se vyvíjely izolovaně a překročit hranice vesnice znamenalo téměř jistou konfrontaci s nepřátelským kmenem. Kromě tance tu dnes mají ještě jednu společnou vášeň. Má rudou barvu a prozradí ji úsměvem. Místo piva či tabáku tu téměř všichni dospělí žvýkají betel a plivou ho všude kolem. Tahle „dobrota“ zahání hlad a navozuje lehkou euforii.

Připravit si betelové sousto zvládají místní během dlouhých přátelských hovorů či sledování tanečnicků. Ořechy palmy areky obecné zabalí do listů pepřovníku betelového potřených hašeným vápnem. To si nosí s sebou v barevných plastových krabičkách. Ingredience mezi sebou vesničané směňují, ostatně podobně jako řadu potravin a dalších základních potřeb pro život. Někteří mají po mnoha letech žvýkání úplně zčernalé zuby, o dásních nemluvě. Naštěstí nám tuhle lahůdku nevnučují. Jen jednou jsme betel vyzkoušeli, to abychom neurazili náčelníky. Chutnal odporně, takže jsem se jeho euforických účinků dobrovolně zřekla. Dobrou náladu a nadšení zatím přináší každý den tady. Papua nás stále ohromuje.

Zatímco v centru prostranství se divoce tančí, ženy po stranách louky u dřevěných obydlí připravují v klidném tempu placky z dužiny ságovníku a pečou se prasata. Nakukují do bublajících hrnců a kuchařky mi ochotně ukazují ingredience. Převažují batáty a kořenová zelenina. Velká oslava trvá den a noc a žádného z tanečnicků, kteří předvádějí své vlastní „sing sing“ – což představuje kombinaci tance, hudby i zdobení těla –, neodradí ani čtyřicetistupňové vedro. To mně dává pořádně zabrat – horké slunce pálí, noha pekelně bolí a po včerejší silvestrovské oslavě s partou australských

Vzrušení, pot, zvědavost, emoce a hypnotizující zvuk bubnů. Když mě rozdivočení náčelníci zpozorovali uprostřed vřavy, najednou se zastavili a dopřáli mi tenhle okamžik.

potápěčů mám ještě trochu kocovinu. Jenže dnešek je příliš výjimečný, abych teď zvolnila.

Kromě Lindy, majitelky ekologického resortu, která nám speciální pozvání u prezidenta distriktu zajistila, tu není žádný cizinec. Při zahájení nás s Liborem posadili mezi nejvyšší zástupce oblasti a amplionem představili jako vzácnou delegaci s nadějí, že jim náš film přiláká trochu víc návštěvníků. Snad jich bude opravdu jen trocha – na jednu stranu jim přeji, aby měli příjem na přilepšenou, na druhou se ale bojím, co se s jejich životním stylem stane v delším horizontu. Budou ještě tančit jako dnes pro radost, nebo už jen pro peníze?

Zatímco pro nás je to jedna ze vzácných chvil, kdy si uvědomujeme privilegium poznání turismem ještě nepoznamenaných míst, pro zdejší obyvatele je práce v Lindině resortu vystavěném nad zátokou jediným možným zdrojem příjmu. Kvetoucí oáza na skále skýtá zatím pouze pár bungalovů, kam míří většinou jen potápěči. A ač je tento papuánský malý div vzdálen necelou hodinou letu od hlavního města Port Moresby, dostat se sem nemusí být vždy snadné.

Když jsme se před vánočními svátky po třech dnech od odletu z Prahy konečně přiblížili k přesunu do cílové destinace, v letištním repráku to podezřele zapraskalo a ozvalo se: „Let do Tufi je kvůli dešti zrušen. Pokud přestane pršet, poletí se zítra.“ Za oknem právě zapadalo slunce a my s plechovkou piva slavili shledání s naší technikou i počátek natáčení, které se už tolik měsíců komplikovalo. Po mnoha hodinách se nám podařilo přesvědčit celníky, že ty kufry plné vybavení zaslané kargem v předstihu opravdu nutně potřebujeme a nehodláme je tu rozprodat. Nechtěli nám to věřit, tohle tu prý nikdy neviděli. Abychom se do malého letadla s kompletní bagáží vešli, přesunuli nakonec let i několika domorodcům. Cítila jsem se za to trochu provinile.

Letiště jednoho z nejnebezpečnějších měst světa o půl páté ráno zelo až na pár ozbrojenců prázdnotou. Vlhké horko v otevřených prostorách přitáhlo nejdřív komáry a v průběhu dne i davy místních. Cestovali většinou jen s pytli na zádech na svátky za rodinou. Ti, kteří s námi měli letět do Tufi, se po ohlášeném zrušení odletu se stoickým klidem zvedli a odešli domů. Stejně jako asi dvacítku lidí před nimi, v jejichž cílové destinaci zase rozrývala letištní plochu divoká prasata. I tyhle okamžiky patří k dobrodružství. Jen s tím rozdílem, že neobjevujeme to neznámé venku, ale uvnitř sebe: ve fázi vyčerpání a ještě uspěchaného evropského nastavení přetavit náhlé zklamání v klidné přijetí je docela kumšt.

Možná i proto jsme si užili přílet do oblasti Tufi mnohem víc, když se nám následující dopoledne konečně předvedla. Zelené výběžky, zařizlé jako prsty do tyrkysového moře, připomínají norské fjordy. To je vážně neuvěřitelné, tahle tropická krása! Znovu se dostavilo vzrušující šimrání v žaludku. Touha poznávat je pořád stejná, jen místa nezničená cestovním ruchem závratnou rychlostí ubývají. Tichomořské ostrovy jsou naštěstí pro mnoho cestovatelů příliš vzdálené.

Ještě před pár lety v Tufi bělochy téměř nevidali. Dnes je chodí vítat na malé letišti. Přestalo pršet, takže už nehrozí, že by letadlo uvízlo v travnaté ploše. Miluji malá letiště, kde jste rychle venku; tohle je o to lepší, že zde bagáž putuje z nákladního prostoru rovnou do pick-upu. Odjíždí a za pár minut se vrací pro zbytek. Vše se přesouvá do malebného potápěčského resortu, který tu před pár lety vybudovala Australanka Linda.

Ohromuje mě, nakolik se tato svěhlová malá blondýnka dokázala prosadit v prostředí, kde vládnu muži, jiná pravidla a hodnoty a kde cokoli změnit znamená obvykle nepřekonatelný problém. S respektem ke zdejším zvyklostem a pravidlům vybudovala nad zátokou krásnou zahradu s bungalovy. Poskytla práci mnohým domorodcům z okolí a vystavěla nemocnici i téměř kilometrovou silnici vedoucí z letiště do přístavu k potápěčské základně. Zřídit resort v tak panenském prostředí znamenalo pro Lindu nejen zaměstnat místní, ale taky postarat se o jejich komunitu. Každé vesnici třeba zajistila čističku vody a sehnala školní pomůcky pro děti. Téměř sama. Její neméně úspěšný manžel Tony ji sice ve všem podporuje, ale po většinu času se stará o vlastní byznys v Port Moresby a sem si létá především odpočinout.

Občas Tony pomáhá uklidnit situaci. Třeba když má někdo z místních konflikt s někým z resortu. Tady neplatí pravidla a hodnoty západního světa a k místním musíte přistupovat s velkou obezřetností. V případě neshod či sporu se většinou spojí celá komunita a hrozí mstou. I proto je tak důležité udržovat dobré vztahy a jakýkoli konflikt se pokusit co nejdřív vyřešit smírem. Navíc na příjmu tu nejsou příliš závislí, a tak se stane, že zaměstnanci prostě jednoho dne nepřijdou. Jedním z mála důvodů, proč místní chodí do práce, jsou peníze na školné a lékařskou péči. Jinak si celkem vystačí. Rodiny totiž podle kmenového práva dědí po svých předcích pozemek, na kterém si mohou nejen vypěstovat základní plodiny, ale i postavit tolik domků, kolik potřebují. Jsou prostě a s jejich stavbou běžně pomáhá celá rodina.

